

62 שנים מאז הנכבה

בחלוף כ-62 שנים מאז הנִּפְּבָה, העיסוק שלנו עודנו מתמקד בצדדיו הפנומנולוגיים של אירוע זה, כלומר במתקפה ובקנוניה מצד אחד ובסבל ובעוול מצד אחר. טרם התפנינו לעסוק בבחינה דיאלקטית של התהליכים הפוליטיים, החברתיים והפסיכולוגיים, בחינה שאינה מסתפקת בהקעת הציונות והקולוניאליזם אלא מעזה לבדוק את אחריותם של המנהיגים והאליטות הערבים והפלסטינים, ואוזרת אומץ להפיק את לקחי הנִּפְּבָה. המשימה איננה קלה, איך אין מנוס מלהתחיל בה.

בגיליון הזה של ג'דל מנסים הכותבים לפרוץ את גבולות התבניות המגבילות הללו באמצעות הצגת שאלות רבות שטרם זכו למענה. בכך אנו שואפים לעורר דיון בונה היכול לפתוח אופקים להבנה מעמיקה יותר ומקיפה יותר למען עתיד טוב יותר. במאמר הפרשנות בגיליון זה אנו דנים במשמעות של הענקת הכינוי "נִּפְּבָה" [אסון] לאירועי 1948 ובאחריות העצמית המשתמעת מכך. אנו מבהירים שמדובר בתהליך מתמשך שעבר שלבים רבים ולבש צורות שונות עד לימינו אלה. אנו עוסקים בשאלות: מה חוללה הנִּפְּבָה באדם הפלסטיני? בהזתה אירוע טראומטי האם בהכרח עושה את הפלסטינים עם הסובל מטראומה, במובן של חוסר האונים, או שמא דווקא עם בעל עמידה איתנה ויכולת התנגדות? אנו בוחנים גם סוגיות נוספות הנוגעות בהיבטים החברתיים של הנִּפְּבָה ובהשפעתה על המשפחה הפלסטינית ועל יחסיה עם המבנים הלאומיים, החמולתיים והעדתיים. כמו כן אנו שואלים: האם העצמאות הלאומית מבטיחה את מימוש הצדק והכבוד או שמא היא טומנת בחובה סכנות שצריך להיות ערניים כלפיהם.

בשלוש העמדות המוצגות בגיליון זה ניסיון צנוע להתמודדות עם שאלות אלה: **עיסאם מח'ול**, כפוליטיקאי מסביר התמורות בהתייחסות לנִּפְּבָה ואת המעבר מהלך הרוח של התבוסה, של חוסר האונים ושל ההסתמכות על האחר אל הלך רוח של עמידה איתנה והתמודדות אפקטיבית הצומחת מעצמאות ההחלטות הפלסטיניות. החוקרת **פאטמה קאסם** מנתחת את התהליכים החברתיים אשר ליוו א הנִּפְּבָה ובאו אחריה ובוחנת את השפעת תיהם על המבנים החמלתיים ועל חלוקת התפקידים בתוך המשפחה הפלסטינית. הפסיכולוג **מוסטפא קוסקסי** מנתח את הנִּפְּבָה באמצעות הטקסטים הספרותיים שלדעתו הם טקסטים של טראומה ושל זהות שתרמו ל"שיקום הנפשי של האני הקולקטיבי". לטענתו ספרות הנִּפְּבָה טרם הגיעה למעמקי החוויה ואף לא יצרה ידע חדש אשר יכיל את החידושים ואת הדינמיקה של ששת העשורים האחרונים וישקיעם בעיצוב של זהות יצירתית.

אנו שואפים שגיליון זה יגרה את החוקרים לכנס לסיבובי דיאלוג ושיח אשר יקדם את הבנתנו לתהליכים של הנפצה ויתרום לגיבוש הזיהות ולהכוונת דרך המאבק ומסע החיים למען עתיד טוב יותר.